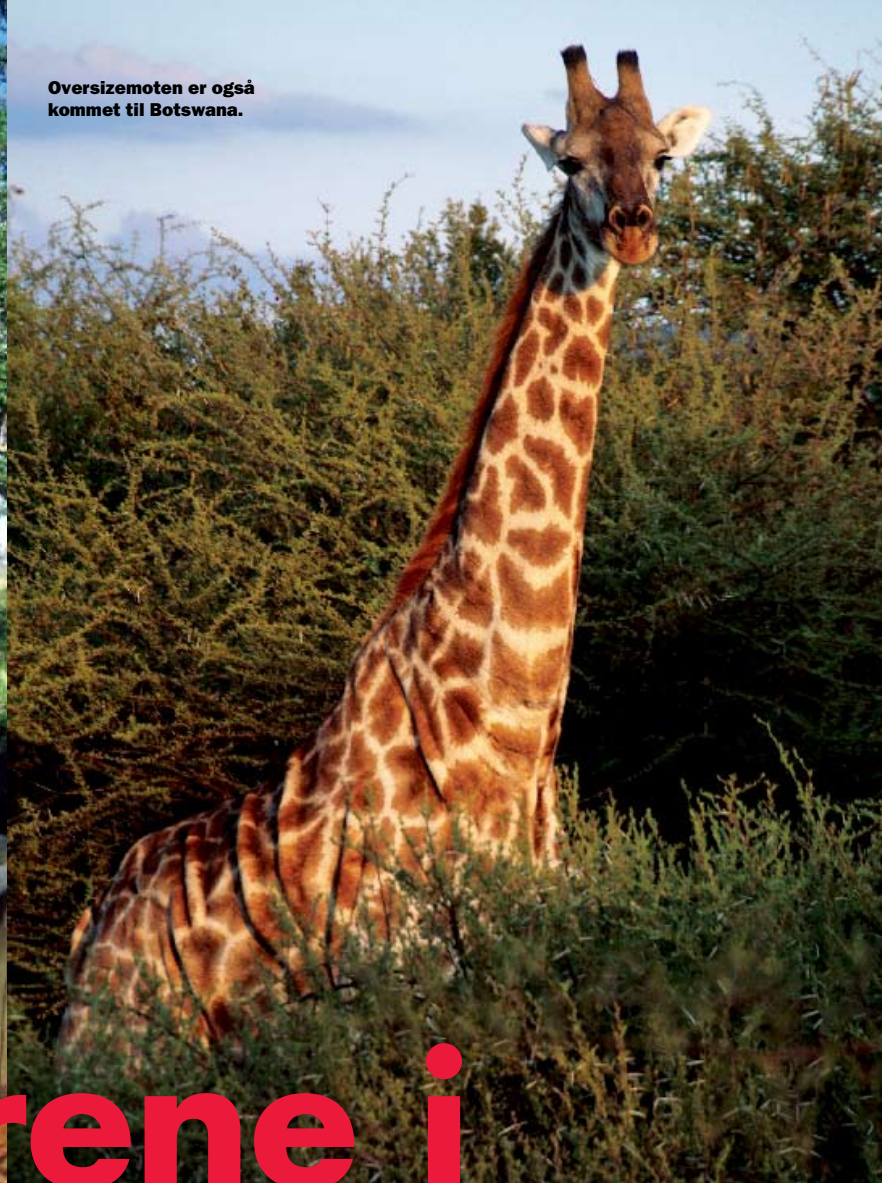

Terrassen på Jao Camp byr på upåklagelig utsikt.

Oversizemoten er også kommet til Botswana.

Om dyrene i AFRIKA

For nære møter med dyrene i Afrika, blir det ikke mye bedre enn i det ville Okavango-deltaet i Botswana. ELLE bodde på to forskjellige økocamper med hver sin luksuriøse safaristil.

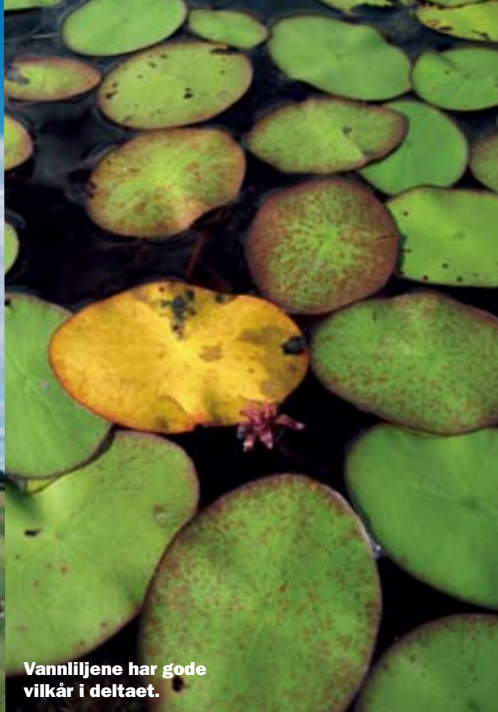
AV MARI MIDTSTIGEN FOTO: JOACHIM FØRSUND

Hva med en dukkert i Jao Camps fristende basseng?

Cessna-fly er den eneste måten å nå det innerste av Okavango-deltaet på.

Vannliljene har gode vilkår i deltaet.

Flodhestene følger med.

Over: Mark Kehaletse har lang erfaring i å ferdes i villmarken.

Under: Det ser dramatisk ut, men de to brødrene bare lekeslås.

Se der!

En flokk impala-antiloper står noen meter fra veien og stirrer på oss. Vi har akkurat kjørt fra flystripa etter å ha landet i småflyet fra Maun, og har lesset de små bagene våre over på Land Roveren. Nå skrur Marks av motoren og lar oss betrakte impalaene i stillhet.

– Det er jo helt fantastisk, mumler vi.

Øyeblikket er magisk. Marks smiler overbærende til oss. Han forteller oss ikke at impalaen er det vanligste dyret i hele deltaet. At det vil være impalaer rundt hver sving, at vi vil se tusenvis av dem i løpet av disse dagene. Marks bare sitter der, smilende, og lar oss nyte synet av de vakre dyrene. Så snur en av impalaene og flykter inn blant trærne. De andre følger umiddelbart etter. Marks starter motoren og kjører sakte videre.

– I morges så vi en leopard, forteller Marks.

– Rett her ved flystripa. Den lå plutselig bare en meter fra veien. Det er en enslig hunn som nettopp har fått unge. Da blir de veldig forsiktige, så vi var heldige som fikk se henne. Hun er som regel bare ute om natta og jakter. De er flotte dyr, leopardene. Veldig dyktige jegere. De tar alt fra frosker til baby-sjiraffer.

– Kommer vi til å få se henne?

– De er veldig sky, men hvem vet, sier Marks.

De smale jordveiene slynger seg gjennom tette busker og kratt. Her og der står palmer og trær. Ikke visste vi at vi var interessert i fugler – men de luftige kreasjonene som spraker i smaragdgrønt, sitrongult og Yves Klein-blått, er umulig å ta øynene fra.

– Dette er Okavangos høyeste fjell, sier Marks og peker på en maurtue. Han gliser.

– Ellers er det flatt, flatt, flatt.

Okavango i Botswana er verdens største innenlandsdelta. Enorme mengder vann kommer fra de høye fjellene i Angola og danner Okavango-elva, som etter den har gått gjennom Namibia, møter Botswanas ørkensand og sprer seg ut i myriader av kriker og kroker til alt som er igjen av den er store, våte områder. Okavango-elva når aldri

havet, og godt er det. For dyra trekker til vannet i deltaet – her finnes en parade av flora og fauna. Nå befinner vi oss rett ved det enorme viltreservatet Moremi Game Reserve – i det som måtte kunne kalles «midt i bushen» – i en luftig Land Rover med hjul som tåler en real trøkk. Det lukter sterkt av vill salvie og sjasmin. Marks Kehaletse (30) er vår lokale guide, og kjører rolig over trebroa som fører oss til vårt tilholdssted i ødemarka – Jao Camp.

– Alt land som ligger over vannflaten kalles en øy. Øyene kan være små eller kjempestore. Mange av disse blir bygget av maur, så blir de ødelagt av elefantene, som trækker på dem i sin jakt på deilig sopp som vokser nede i maurfjellene. Så bygger maurene dem opp igjen. Palmene er blitt spredd av elefantene som legger igjen ekskrementer som er fulle av palmefrø, forklarer han.

Marks ser på oss mens han prater, og lar bilen gå i sakte fart framover i de dype hjulsporene. Vi er kommet til den øde øya der Jao Camp ligger. Den er en av Botswanas fineste og mest luksuriøse camper, tegnet av de sørafrikanske arkitektene Silvio Rech og Lesley Carstens. Stilen deres er inspirert av balinesisk design, og de har også tegnet überflotte North Island på Seychellene. Vegetasjonen rundt er papyrus, tette palmeskoger og grønne gressletter. De ni frittstående «teltene» – ja, de kaller dem fortsatt det – står på styler over en dyp kanal. Utendørs dusj og «loo with a view» gir en opplevelse av å være i naturen 24 timer i døgnet. På den lange, private verandaen ut mot lagunen er høydepunktet den store salaen (daybeden) med stråtak, der man kan ta en siesta mens elefantene trasker rundt i nærheten og gomler grønt. Kan dette være det nærmeste vi har kommet paradiset på jord?

Safari er et ord som betyr «reise» på swahili. Det er land som Kenya, Tanzania og Sør-Afrika som tar imot flest turister som vil oppfylle drømmen om dyrene i Afrika. Men nå har lille Botswana seilt opp som det kanskje aller beste alternativet for de som vil oppleve villmarken nesten like rå og ►

uberørt som den er for dyra som bor der. 84 prosent av Botswana er ørken, og landet har et stabilt og velfungerende demokrati. Et år etter frigjøringen fra britene i 1966 fant de diamanter, noe som har sikret økonomien i mange år framover for dette Afrikas lykkeliten. Botswana har en policy der de satser på ansvarlig turisme med høy kvalitet og liten innvirkning på miljøet. Sagt på en annen måte, er et opphold her miljøvennlig – men ikke spesielt billig. Det er likevel ikke til å komme utenom at en slik form for ansvarlig turisme føles bra, hvis man kan klare å spare pengene det koster. Campene leier de ulike delene av reservatene fra staten for 30 år om gangen og må følge strenge regler for miljøvennlighet og avtaler med lokalsamfunnet. De bygges slik at de lettest mulig kan fjernes dersom det er behov for det. Arbeidskraften må hentes fra landsbyene som ligger nærmest det aktuelle området. Hele 45 prosent av befolkningen i Nord-Botswana jobber med turisme og naturbevaring. Vår turoperatør Wilderness Safaris er også involvert i bevaringsprosjekter for truede dyr og har egne prosjekter for lokale barn.

En ettermiddag kjører vi ut etter «high tea». Plutselig skraper det i radioen til Marks. Det mumles noen ord på tswana, og Marks snur bilen.

– De andre hadde sett en løveflokk. Vi drar dit.

Vi ser dem ikke før vi kommer helt nær. Løvene kamufleres godt av gresset de ligger og dormer i. En løvinne ligger på ryggen med alle beina rett ut. Det ser komisk ut.

– Se. Det er to hanner, to hunner og en unge, forteller Marks.

– De to hannene er antakelig brødre, eller i hvert fall vokst opp i den samme flokken. Eller så kan de ha gått hver for seg som ungarer og møtt hverandre senere. Løvene har veldig faste sosiale strukturer.

Løveungen strekker på seg og reiser seg søvni. Går bort til faren og begynner å klotre opp på ryggen hans og slikke ham i ansiktet. Faren legger forbeinet rundt ham og drar ham ned på bakken. La oss sove litt til ... Vi sitter stille i bilen. Sola begynner å gå ned. Hannen setter seg opp og gjesper.

– Han snur hodet etter vinden slik at han kan lukte etter bytte.

Plutselig reiser hannen seg på alle fire. Manken rører på seg i vinden. Nå som den står oppreist, ser vi hvor stor og vakker den er. En fullvoksen hannløve med en imponerende bygning.

– Et løvebrøl kan høres åtte kilometer unna, hvisker Marks.

Vi føler oss plutselig sårbare. Bilen vi sitter i har verken dører eller vinduer. Det er i grunnen fritt fram for hvem som helst å hoppe inn. Hvorfor går ikke løven løs på oss, den som konsentrerer all sin tid på å skaffe og fordøye mat? Vi må jo omtrent være fast food for den?

– Så lenge vi sitter i bilen, ser den ikke på oss som bytte, forklarer Marks.

– Men hvis du går ut av bilen, vil den reagere.

Striper er sommerens hotteste trend i Okavango.

På vei tilbake til campen stopper Marks bilen. Han lener seg ut på siden og ser nøye ned på bakken.

– Det er leopardspor, sier han. De går innover der.

Han kjører langsomt etter sporene. Stopper.

– Det var rart. De ble plutselig borte.

Leoparden har trukket seg tilbake.

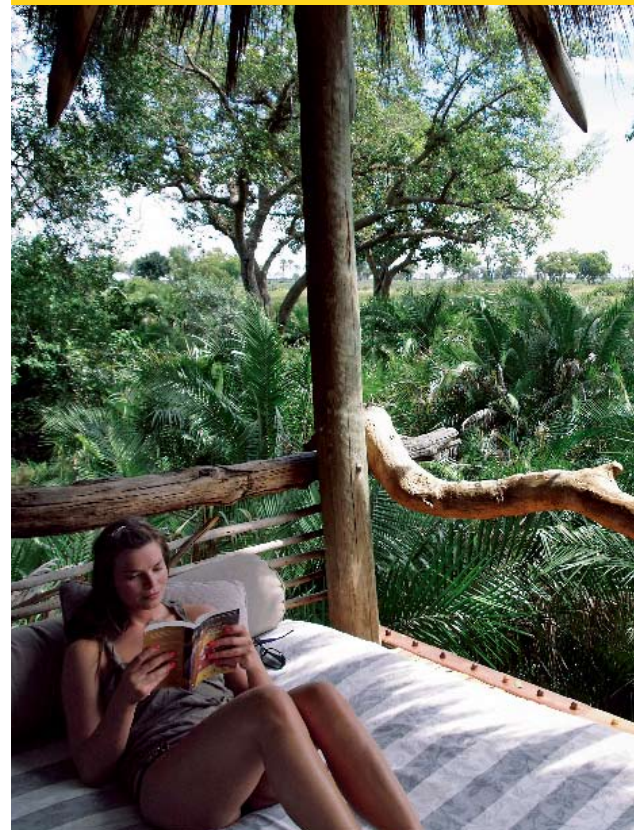
Om kvelden er det dekket langbord med stearinlys. Alle gjestene og guidene på campen spiser sammen. De fleste er par fra USA eller Storbritannia. Vi møtes i begeistring over opplevelsene vi har hatt gjennom dagen. Så dere løveflokkene? Var ikke ungen søt? Vi så den sjeldne sitatunga-antilopen. Å, hvordan er den? Så, hvor er dere fra? Hva jobber dere med? Ikke hadde vel vi trodd vi skulle utveksle adresser med et pensjonistpar fra Canada eller diskutere politikk og kjærlighet med en engelsk adelsmann på 70, men slik er det på Jao. Rundt leirbålet knytter man visst bånd så mye lettere enn ellers.

Det er fortsatt mørkt når Marks kommer og veker oss klokka halv seks. Etter en kjapp frokost med toast og müsli drar vi av gårde ved daggry. Vi går til fots gjennom høyt gress og kornblomster. Marks har med rifla. Han viser oss marula-treet som elefanten spiser, og som de lokale lager sterkøl av. Han forteller at man kan bruke salvie som myggmiddel. Han viser oss baobab-treet som blir hult inni, og som høvdingene brukte til å oppbevare gull, edelstener og elfenben i. Det ble brukt som fengsel også. Han viser oss pøsetreet med de morsomme fruktene. Han viser oss et sebra-kadaver som løvene har spist halvveis opp. Man ser fortsatt stripene på de rentygde beina. På vei tilbake til campen ser Marks nok en gang sporene av leoparden. Han slår av motoren og lytter.

– Hysj, hør på den fuglen. Den varsler om noe. Når fugler skriker slik som det, har de sett et rovdyr. Det er sikkert leoparden.

Over: Få dyr unnslipper Sebonta Zee Thekisos falkeblikk. Under: Siesta i en «sala» er ikke å forakte.

Vi er spente. Skal vi endelig få se den? Vi kommer til en stor, hul trestamme.

– Her bor leoparden, forklarer Marks. Vi er ganske sikre på at hun gjemmer ungen sin inne i stammen, og går bare ut for å finne mat. Vi er nok for seint ute, hun var sikkert på jakt i natt, og nå er hun tilbake hos ungen.

I siestaen midt på dagen får jeg en afrikansk massasje med Uvuyo-olje. Det er åpent ut til lagunen, og fuglene kvitrer rundt meg mens jeg blir knadd. Man blir ganske søvnnig midt på dagen av å stå opp klokka halv seks. Denne morgenen har vi sett elefanter, reedbuck og sjakal. Men fortsatt ingen leopard i sikte.

Om ettermiddagen kjører vi en liten motorbåt rundt i kanalene. Himmelen er blå og høy. Båten skjærer gjennom det blanke, grønne gresset. Vi møter en flodhestflokk. De står med føttene på bunnen av dammen, så vi ser bare hodene. De åpner munnen, det ser ut som de gjesper.

– Nei, de er ikke trøtte, de viser fram hogg-tennene sine. Det er for å markere at vi har beveget oss inn på territoriet deres, forklarer Marks.

– De har ganske dårlig ånde. De pusser ikke tennene.

Flodhest er det dyret som dreper flest mennesker i Afrika hvert år. De liker seg best i vannet, men går opp på land for å spise. Hvis du kommer mellom dem og vannet, føler de seg usikre, klumsete og truet. Og da angriper de. På den andre siden er de veldig nyttige dyr. Kanalene i Okavango hadde grodd raskt igjen dersom flodhestene ikke hadde spist vegetasjonen der.

Vi sitter i båten og drikker en øl og spiser biltong, som er tørket kjøtt. Flodhestene pruster. Den røde sola lager gylne strimler gjennom

skyene. Det er fredfullt her ute. Marks forteller en myte om flodhesten:

– Gud satte elefanten, neshornet og flodhesten på jorda for å flate ut bakken. Men flodhesten ble solbrent, så han spurte Gud om han kunne få være i vannet i stedet. Gud ga ham lov på betingelse av at han ikke skulle spise fisk, for det gjorde allerede krokodillen. Så nå må flodhesten legge igjen møkka si på land, slik at Gud kan sjekke at den bare spiser trær og busker, forteller han og smiler.

Marks bor på Jao camp med kona si. Sønnen på fem år bor hos besteforeldrene i Maun. Marks treffer ham bare hver tredje måned når han har fri.

– Jeg har alltid visst at jeg hadde lyst til å jobbe her ute. Jeg utdannet meg først til oppsynsmann og skulle jobbe for regjeringen. Men så tok jeg et guidekurs, og syntes det var givende å formidle kunnskap om naturen til andre.

Han begynner å pakke sammen ølboksene og biltongen.

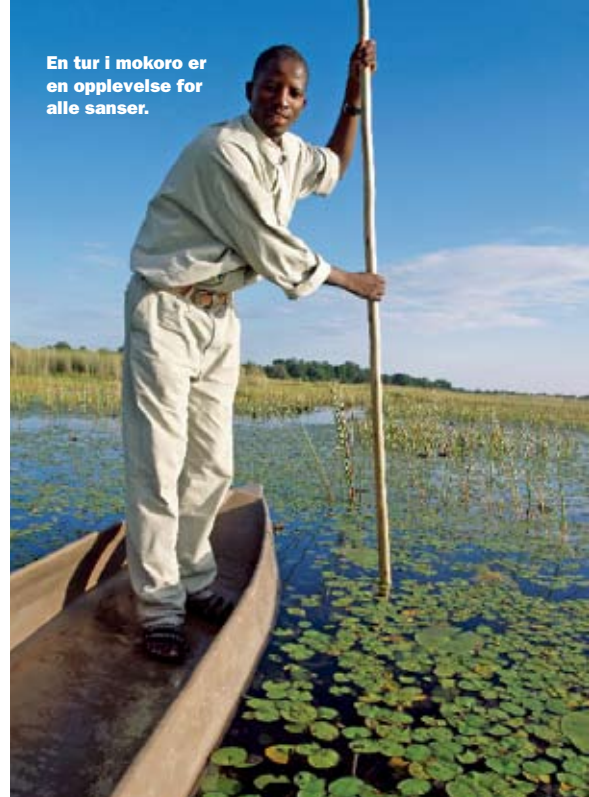
– I Afrika er det fortsatt ganske lavt tempo. Men i byene er folk stressa og urolige. De setter alarmer på husene sine og tør ikke å snakke med fremmede. Jeg liker at det er rolig her.

Marks lar båten gli stille forbi flodhestene i retning campen.

– Jeg kan ikke tenke meg noen bedre jobb. Her er jeg lykkelig.

Etter noen dager er det på tide å skifte landskap. Vi reiser av gårde til Vumbura Plains helt nord i Okavango-deltaet. Den komfortable campen ligger ved en stor flodslette, og «teltene» er store, luftige og har hver sin lille badekulp med utsikt over vannet der dyrene kommer for å drikke. Arkitekturen er utsøkt ►

En tur i mokoro er en opplevelse for alle sanser.

Over: En ny dag på Vumbura Plains.

Under: Loungen på Jao Camp.

Hver dag byr på store naturopplevelser i verdens største innenlandsdelta.

Land Rover er framkomstmiddelen som brukes rundt i deltaet. Sjansen for å møte et annet kjøretøy på veien, er svært liten.

Den luftige loungen på Vumbura Plains.

Vannet i Okavango kommer fra fjellene i Angola via Namibia.

– en enklere og renere stil enn Jao – som glir fint inn i terrenget og er stillfull uten å være det minste prangende. Vi sover godt til lydene av tusen frosker og gekkoer og vinden som blåser inn gjennom myggnettingen.

Tidlig neste morgen drar vi ut i mokoro – en tradisjonell kano. Mokoroene ble etter tradisjonen hult ut i tre, men for å bevare naturen er dagens versjon laget i fiberglass. Føreren står bak med en stor stake, som i en gondol. Vi sitter lavt, nesten nede i vannet, og ser små, knallrøde frosker, blå isfugler, grønne bietere og lilla hegrer mens vi glir lydløst forbi. Uten motordur føler vi oss nær naturen. Det er helt stille, vi snur ansiktet mot solstrålene, plasker i vannet med hånda, og lager kjeder av vannliljer som vi henger rundt halsen.

Den samme ettermiddagen er det ikke like stille. Guiden vår Zee lener seg plutselig ut av bilen og blir veldig opprømt over noen spor han ser. Han kjører etter sporene og ser seg rundt. Og der er de – en flokk med villhunder. De er vanskelige å se, sky og sjeldne som de er. Zee har ikke sett dem på flere uker.

– Se, de er sultne, sier han fornøyd.

Og der er en antilope. Den står som frosset til bakken. Før vi vet ordet av det bykser villhundene rett forbi bilen og mot den vettskremte antilopen i full fart. Zee setter bilen i gir og vranger etter. Han gir full gass for å gi oss front row til jakten. Land Roveren fyker over røtter og steiner, vi faller nesten ut av bilen. Vi er med i jakten, adrenalinet pumper. Impalaen spretter over trestammer og busker. Villhundene løper på rekke og rad etter, med alfahannen i front. De er raske og ekstremt utholdende. Etter en stund mister vi synet av dem. Men noen timer senere finner vi dem gnagende på en antilopekropp. Jakten var vellykket.

Så har Zee sett ferske leopardspor, og vi setter oss ytterst på setet og speider. Det føles

som om vi har lett etter leoparden i hele Okavango. Den er hele tiden ett skritt foran.

– Den fuglen der skriker. Varsler den om noe? spør vi håpefullt.

– Nei, det er bare vanlig fuglesang, sier Zee kontant.

Vi ser ingen leopard denne dagen heller.

Rundt langbordet om kvelden diskuterer vi hva det er som gjør at denne formen for ferie er så spesiell. Kan det være at vi er så fjernt fra sivilisasjonen? At det ikke er mobildekning eller mail her? Vi innser at det er første gang på flere år at vi ikke er i kontakt med omverdenen en hel uke om gangen. Og det går helt fint! Kan det være fellesskapet med de ti andre gjestene? Og det er selvfølgelig naturen. De ville dyrene som har sitt naturlige hjem her. Spenningen ved å følge etter spor, og å jakte etter leoparden. Det frodige deltalandskapet. Den avslappede atmosfæren. Dagens luksus og enkelhet. Rå businessmenn fra London blir ydmyke i møte med store elefanter. Busy bedriftsledere har fått en åpnebaring: Verden går rundt uten dem. Alle er blitt forelsket i guidene sine, vi er stumme av beundring for kunnskapen deres, og de jordnære personlighetene. Noen er her for andre gang, tredje gang, og vil gjerne ha den samme guiden som sist. Noen er i Okavango hvert eneste år, de kan ikke tenke seg noe bedre sted å reise. Nordlige Botswana er et sted for de store anledninger, det er sikkert – her sitter både 60-årsjubilanter og par på bryllupsreise. Men alle rundt leirbålet er sikre på at de har lyst til å komme tilbake. NY-jødene fra Upper West Side, de rike pensjonistene fra Connecticut, barnefamilien fra Japan. Og vi fra Norge. Neste gang skal vi se leoparden. ■

FAKTA

Vi reiste med Safari Opplevelsesreiser i Haugesund, som er ekspert på å skreddersy safaritur til Afrika: Telefon 52 72 35 01 www.safari.as

Opphold på Wilderness Safaris sine camper i Okavango koster fra ca kr 2.800 per natt og oppover. Fly til Maun i Botswana via Johannesburg i Sør-Afrika fra ca kr 9.000. Pakketurer med 7 netter i til sammen 3 camper fra kr 27.000.

Du kan dra på safari i Okavango året rundt, men de fleste reiser fra juni til oktober. På denne tiden er det kaldt om natten (6–12 grader), men fint og klart vær om dagen (25–33 grader).

Botswana har 1,6 millioner innbyggere. Hovedstad: Gaborone. Språk: Tswana og engelsk. Valuta: 1 pula er 100 thebe (pula betyr «regn» og er også Botswanas motto).